

אדם כיוסר

The Name of the Parsha

1 Lubavitcher Rebbe

Parshas Naso is always read on the Shabbos adjacent to Shavu'os (either after, or before), indicating that the predominating theme of Naso is strongly connected with the giving of the Torah, celebrated on Shavu'os.

The Torah was, in fact, studied long before. It was actually "given" in the year 2448. Our Sages revealed that the Patriarchs were fluent in Torah, and even prior to that, Shem, Noah's son, headed a Torah academy (Yeshivah).

Nevertheless, the giving of the Torah was not merely a formality whereby the Torah was "officially" presented to the Jewish people. Rather, at Sinai, a significant change took place in the compatibility of spirituality with this physical world. As the Midrash relates, until the giving of the Torah, God had decreed that spirituality (the "upper worlds") and physicality (the "lower worlds") could have no lasting union; and when the Torah was given, "the decree was annulled." (Tanchuma, Naso 16)

Consequently, when we study the Torah now, after the giving of the Torah, we do not merely become educated and knowledgeable, but more importantly, our physical being becomes infused, strengthened and uplifted by the spirituality of the Torah.

To stress this point, the Parsha which we read around the time of Shavu'os is called Naso, which literally means "lift," indicating how Torah actually elevates our physical existence to a higher plane.

From this, we can learn that the Torah was not intended to be limited to the realm of the academic or even the spiritual; Torah should affect us deeply, to the extent that even our ordinary, everyday activities become uplifted as a result of our exposure to Torah, fulfilling the Divine intent that the "upper worlds" and "lower worlds" should be in harmony with one another.

(Based on Sichos Shabbos Parshas Naso 5747)

2) כבוד רב תורה

א כל מצות שבתורה בין עשה בין לא תעשה אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות לפני האל ברוך הוא שנאמר איש או אשה כי יעשו וכו' והתירו את חטאתם אישר עשו זה וידוי דברים. וידוי זה מצות עשה. כצד מתירין אומר אנה השם הבאתי עייתי פשעתי לפניך ועשיתי כך וכך והרי נחמתי ובושתי

במעשי ולעולם איני חוזר לדבר זה. וזהו עיקרו של וידוי. וכל המרכיב להתודות ומאריך בענין זה הרי זה משובח. וכן בעלי חטאות ואשמות בעת שמביאין קרבנותיהן על שגנתן או על זדונן אין מתכפר להן בקרבנם עד שיעשו תשובה. ויתודו וידוי דברים שנאמר והתודה אשר חטא עליה. וכן כל מחוייבי מיתות בית דין ומחוייבי מלקות אין מתכפר להן במיתתן או בבלקייתן עד שיעשו תשובה ויתודו. וכן החובל בחבירו והמוסיף טמונו אף על פי ששילם לו מה שהוא חייב לו

והתודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו והמישתו יוסף עלינו ונתן לאשר אשם לו (ה:ז)

3) נשע ת"ת

ולמד הרמב"ם מזה, דעיקר התשובה היא הודווי והיא עיקרה של מצוה תשובה, וזה לשונו בתחלת הלכות תשובה: כל מצות שבתורה בין עשה בין לא תעשה בין בזדון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות לפני האל ברוך הוא, שנאמר איש או אשה כי יעשו והתודו את חטאתם אשר עשה זה וידוי דברים, עכ"ל. ולא נתבאר, דאם מצות וודוי שייך לכל מצות התורה ולכל תשובה, א"כ למה בחר להודיע מצות וודוי דוקא באשם גזילות ובגזול הגר, ואף דיש כאן חידוש דדוקא ע"י כפירה שבועה והודאה בא לידי חיוב חומש, מ"מ עצם הוודוי שייך לכל התורה. ונראין מאד דברי הרי"ם, דבאמת כל חטא הוא בעצם גזל דהיינו משום דלוקח אותו כח שנתן לו הקב"ה ומשתמש בהם לעשות היפך רצונו, וזהו גזל, ושפ"י. וזהו מה ש'שדרשו על הנהגה מעוה"ז בלי ברכה, הוי גזול אביו ואמו. וכן כל התפלת זכה של הח"א הנאמר קודם כל נדרי ע"ד זה נתתי לי אברים לעשות בהם מצות ואני וכו'. ונכלל בזה גם אם אינו עושה ח"ו חטא, אלא יש לו כוחות נדירים ומשתמש בהם בענינים חילוניים, אז הוא גזול מכלל ישראל, שיכולים להרויח אם יעשו באותו הכוחות לצורך ישראל גם זה לכה"פ אבזרייהו גזול וד"ל.

D

"והתנדו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו" (ה' ז')

מעשה שהיה ביהודי עשיר שהזמין ספר תורה מהודר אצל סופר סת"ם ועשה עימו תנאי שכתובת הספר צריכה להסתיים ביום הזכרון של אביו. הגביר שילם על העיסקה בעין יפה מאוד, גם הסופר מצידו עשה את המוטל עליו, וסיים את הכתיבה, אבל כאשר מסר את הספר להגהת המחשב נמצאו לא פחות מארבעים טעויות.

6 היה זה זמן קצר לפני היאהרציט.

מפי סופרי סת"ם שמעתי שהמדובר במספר קטן מאוד של טעויות, מה שמוכיח על מקצועיותו של הסופר, ועל כך שעשה את עבודתו נאמנה, אבל למרות המאמצים לא הספיק האיש לתקן את הכל בזמן, והנה מגיעה עת הבנסת ספר התורה ויש טעויות שעדיין לא תוקנו.

11 הסופר התבייש לגלות את אוניו של הגביר כמה שקרה, במיוחד לאתר שזה עמד בכל התחייבויותיו הכספיות. הדילמה שעמדה בפניו לא היתה פשוטה. בשלב מסוים עלה בדעתו פתרון שכזה: הרי לכאורה אין בעייה לקיים הטקס גם בספר תורה פסול, וכי אי אפשר לומר את פרק התהילים שאומרים בעת הכנסת ספר תורה גם אם נישארו פה-ושם כמה טעויות?

16 אמר ועשה. לא גילה סופר הסת"ם את דבר הטעויות, והספר הוכנס להיכלו. האירוע היה ביום חמישי. מיד לאחר מכן, ביום ששי, ניסה לתקן עוד אי-אלו טעויות, אבל גם ביום זה עדיין לא סיים את כל התיקונים, והנה מגיעה שבת... ובבית הכנסת מתכוננים לקרוא בספר המהודר, ואיש איננו יודע על כל הטעויות המצויות עדיין בספר.

21 הבושה הגדולה עצרה בעד הסופר מלהודיע שהספר פסול, ומה שקרה עתה הוא שאחד עשר יהודים קיבלו עליה באותה שבת, וכולם בירכו ברכות לבטלה.

מיד לאחר השבת סיים הסופר לתקן את כל הטעויות וברגע זה הפך

26 הספר למהודר שבמהדורים. ליבו של הסופר נקפו, ועתה הגיע אל הגר"י זילברשטיין כדי לשפוך את ליבו על העול הגדול שעשה, תוך שהוא מבקש להודות לו דרכי תשובה.

31 "הוריתי לו כמה דרכים, אמר הרב, ובכלל זה שיקבל על עצמו תענית, אבל גיסי הגר"ח קניבסקי לא הסתפק בכך ואמר שיתכן שהכסף שהוא מחזיק בידו נחשב לגזל ממש, כיוון שהיהודי העשיר שילם את הכסף רק בתנאי שהספר יהיה מוכן ליום הזכרון, וכיוון שהספר לא היה מוכן ביום זה, הרי עליו להשיב את כל הכסף, אלא אם כן יוותר הגביר וימחל לו. הגר"ח הוסיף שהוא חייב להתודות לפניו ולבקש ממנו מחילה.

ואיש את קרשיו לו יהיו, איש אשר יתן לבחן לו יהי. (ה' י).

כל איש ואיש מפעולותיו שעושה מאומה לא ישא בעמלו, ורק עניני הקדושה שקיים בגופו בעודו בחייו, המה יהיו לו לנצח אתו בחבורתו, ולא כהיצה"ר וכת דילי, שהמה נראים לו לאדם לאזהבים וסתתברים עמו לפני שעה, ובעת דחקו נפרדים מעליו.

6 ומשלו במדרש ע"ז, משל לאדם שהיו לו שלשה חברים, האחד אוהבו מאד, השני אוהבו מעט והשלישי לא הי' אוהבו ולא חשבו למאומת. פ"א שלח המלך לקרוא לאותו אדם, וסריסי המלך הכהילו להביאו לפניו והי' זה האדם מתירא ואוסר, שמא הלשינו עלי לפני המלך ויהרגני, אך לחברי אוהבו, אשר בטחה נפשי בו, ואבקשנו שילך לפני המלך, כדי שימליץ טוב עלי. הלך וקרא לאוהבו הראשון שהי' אוהבו בינתר, ולא אבה ללכת עמו. עזבו והלך בפתי נפש. החלים בנפשו ללכת אל אוהבו השני ולבקש מלפניו ללכת עמו לפני המלך. אמנם הלה הסכים ללכת אתו, אבל לא להכנס אל המלך. הלך אצל השלישי, שלא הי' חושבו לכולם, ובקשו שילך אתו לפני המלך, אחרי אשר ספר לו כל מה שאירע לו עם שני חבריו. א"ל אל תירא, אני אלך אתך ואכנס לפני המלך ואליץ בערך עד שתנצל מידו ולא תאונה אליך רעה. הלך עמו ולמד עליו זכות והצילו.

4
סיק
ק"ח

26

31

5
ח"ס

2

האוהב הראשון שהי' אוהבו ביותר, הוא הממון, שהביב לו לאדם
מאד, עוזבו ביום פטירתו ולא יוליך בידו מאומה, שנאמר לא ירד אחריו
כבודו. האוהב השני, הם הבנים והקרובים שמלוין לאדם עד הקבר
ולאחר שנקבר נפרדים מעליו ועוזבים אותו לנפשו. החבר השלישי שהליץ
בעדו והצילו, הם התשובה ומע"מ, שהולכין עמו לאחר פטירתו להליץ
בעדו, שנאמר והלך לפניך צדקך. והמלך ששלח אחריו הוא ממ"ה הקב"ה,
שאין לפניו משוא פנים ולא מקח שוחד, ולא ינצל אדם מדינו כ"א בתורה
ובמע"מ. ע"כ במדרש.

6
pe

האוהבים היותר נאמנים לאדם, הלא המה קדשיו שלו, המה יהיו
אתו בתמידות, המה רעים, אוהביו ופרקליטיו להליץ עליו לטובה לפני
אדון הכל, ועל האדם להרבות אוהבים כאלו בחייו ולהתרועע אתם
תמיד אחרי שהם אוהביו נצח.

והכתוב סיים ואמר, איש אשר יתן לכהן לו יהיה, והוא כי מכל
הממון שהאדם רוכש בעודו בחייו, לא ישאר לו מאומה ולא לו יהיו
בסוף, ורק מה שפזר לצדקה וחסד זהו שלו בעצם. אשר יתן לכהן לו
יהי, היינו שאותן המעות הם שלו א).

מ ע ש י ל מ ל ך

1 (א) ופעם הוכיח במישור לאחד האמידים, על אשר לא הפריש מהונו
בחייו לעמלי תורה, והגיה יתרו לבניו ואמר לו בדרך צחות, כי דוד המלך שבח
את זה שאוכל יגיע כפיו בחייו, שנאמר יגיע כפיו כי תאכל, כלומר תאכלם אתה
בעצמך, בעודך בחיים, או אשריך טוב לך, משא"כ אם תשאיר הונך ועמלך
לבניך אחרים, מי יודע החכמים יהיו או סכלים, ואם ישלטו בכל עמלך על פי
דרך התורה.

5
הריא
pe

6 והלא כן מצינו בריש לקיש שהי' תלמיד חבר של ר' יוחנן גיסו, כבב"מ
פ"ד א', ובגיטין י"ט א', וברש"י בכהובות פ"ד ב' משמע שהי' שקול כר' יוחנן,
ובמותו הניח רק קבא דמוריקא, וקרי על נפשי ועזבו לאחרים חילם (גיטין מ"ז)
הרי שלמד דעת את העם לתקן הכל בעודם בחיים, אשרי אנוש יעשה זאת.

11 ופעם המשיל סגולת התורה והמצות ביחס להבלי העולם הזה במשך
גמרן. לאחד שנסע למדינת אפריקה, לבקש טרף לביתו, התחיל להתעסק שמה
במכירת בשר שמן וחלב, שבמדינה ההיא נמכרים ביוקר, מפני החום הגדול
השורר שם, ואין מרעה לצאן ולבקר.

16 כעבור שנים, התחילה רעיתו להאיץ בו, כי ישוב לביתו וכי יביא אתו
עמו להוצאות פרנסתו בנותיו שהגיעו לפרקו, ויאמר האיש אל לבו, הן אמנם
עשרתי כאן, נח לי לקנות עוד מעט חלב, ואוליך את הסחורה למדינת, ומה
אריות יותר ממה שאביא מעות מוזמן או אכנים טובות הנמכרות כאן בזול.

21 וכך עשה, הלך וקנה לו כמה מאות "פוד" של חלב, הניחם בתוך תיבות
סגורות וישלחם אל האניה, ובאותו יום הריץ מכתב לביתו, זו אשתו, שביום
פלוגי יבוא לביתו עם חבילות הרבה של סחורה שקנה, וכי יבואו לקבל פניו
בנמל.

ובתחפונו אל הספינה, נגש אליו סוחר אכנים טובות ומרגליות, וידבר על
לבו לקנות טבעת עם אבן טובה מתנה לאשתו ונזמי זהב בשביל בתו, והנה
מתחלה סרב הלה לקנות, והשיב אמרו לסוחר: "הגן רואה בעיניך תיבות
החלב שהעמסתי על האני, וכי הוצאתי ע"ז כל מעותי". אבל לבסוף נעתר לו,
ויקנה ממנו את המתנות הטובות במחיר מועט וירד אל האניה.

26 ויהי בבואו, יצאו כל בני עירו לקראתו לקבל פניו, כי יצא הקול, כי
נתעשר שם באפריקה עושר רב, וכי הביא אתו את עשרה, ובני משפחתו חכו
בכלית עינים לראותו, ויהי אחרי אשר עלה ליבשה, התחילו להוריד מהאניה
את תיבות החלב שנתקלקל כבר ועלה באשו ולא יכול העם לסבול את ריח
הסרחון מהחלב שנתעפש מרוב הדרך, עד שלא הי' ראוי למאומה, ואפילו
לתעשיית בורית, אשתו שראתה כל זאת, התחילה לצעוק במר נפשה: שוטה
שבעולם! כלום שכחת, כי כאן בעירנו, החלב הזה נמכר בזול גדול? הי' לך
למכור הכל שם באפריקה בכסף תועפות ולהביא הנה את הכסף או אכנים טובות
ומרגליות שנמכרים שם בזול, ומאין נקח עתה לפרנסת בנותינו שהגיעו לפרקה,
אחרי שהשקעת כל הונך בסחורה" הזאת.

31 ויכלם האיש, ומרוב עגמת גפם לא הי' יכול לפתוח פיו, איך זה הסכיל
להוציא את כל אשר קמץ וחסך משך שנים רבות בסחורה נפסדת ונרקבת, תחת
אשר הי' יכול להתעשר עושר רב בקניית אכנים טובות ומרגליות.

36 ויכלם האיש, ומרוב עגמת גפם לא הי' יכול לפתוח פיו, איך זה הסכיל
להוציא את כל אשר קמץ וחסך משך שנים רבות בסחורה נפסדת ונרקבת, תחת
אשר הי' יכול להתעשר עושר רב בקניית אכנים טובות ומרגליות.

41 סוף דבר הי', כי ייתן מכרה את הטבעת עם אבן הטובה ונזמי הזהב
שקנה בעלה בחפזו בירדו אל האניה, ומהם התפרנסה המשפחה כולה זמן רב.

כן הדבר עם האדם. בכזאו אל העולם הזה חושב בנפשו. כי העסק היותר טוב הוא לקנות שומן לבושה, להאכילו ולהשקותו, ואינו שם לב לרכישת האבנים הטובות והמרגליות הנמכרות כאן בזול, היינו תורה ומצות. ובהגיע יומו לעזוב את זה העולם ולשים לדרך פעמיו, הוא לוקח אתו עמו את תיבות השומן אל קברו. אולם במשך הזמן הוא סגל לו מעט מצות ג"כ בתפלה בצבור, ובהחזקת לימדי תורה, נותנים לו אח"כ מעט מתענוגי העוה"ב ג"כ. אבל לבו עליו דוי, על שחלית צולם צומד בעולם צובר, והי' יכול לקנות בזה העולם אבנים טובות ומרגליות לאלפים ולרבבות בזול גדול ולהכין לו צדה לדרך...

8

9

צב"ה
ה"ב

נשא: כה תברכו את בני ישראל אמור להם (ו', כ"ג). ורשיי פירש אמור, כמו זכור שמור. ונראה לפרש דהבדל יש בין זכור לבין זכור, דזכור הוא לשון ציווי לעשות איזו פעולה מסויימת, ואילו היה כתוב זכור את יום השבת לקדשו, רק היה במשמע שנקדש פעם אחת בשבת, ובוזה היתה נגמרת כל המצוה. אבל מאחר שכתוב זכור, והכונה לפעולה הנמשכת בזמן, משמעו שזכור משך כל השבוע את ענין קדושת וחשיבות השבת, וכמנהגו של שמאי הזקן, שהיה מניח מנה יפה לאכול בשבת, וכן כלול בזה שיש לקרות ימי השבוע לפי מנינם ליום השבת (ולא בשמות פרטיים כגון סאנדיי ומאנדיי), (עיין דברי הרמב"ן לפי יתרו עה"פ זכור, ומשייכ שמה בליקוטי תורה, עמ' רפ"א אות ט"ו), כלומר שלא נסיה דעת מן השבת משך כל השבוע.

וכזה נראה לפרש בקשר למצות ברכת כהנים, דלא סגי במה שיאמרו את נוסח הברכות פעם אחת ביום, וגמרנו, אלא כלול בהן מצוה פעולה נמשכת, שיתעניינו ויתעסקו תמיד לברכם, ובלבם צריך שתהיה הרגשה שרוצים לברכם, ואשר על כן אומרים בנוסח הברכה אשר קדשנו וכי' וצונו לברך את עמו ישראל באהבה, מה שלא מצינו בשאר ברכות המצוה, לברך אקב"ו להניח תפילין באהבה, או לישב בסוכה באהבה, דזה שיהיו רגשי אהבת אחיהם בני ישראל בלבם מהווה חלק-עצמי מגוף המצוה, וכאמור, ואשר מהאי טעמא נהנו בחו"ל שלא לישא כפיהם בימות החול אלא רק ביו"ט, דטוב עין הוא יברך, וכל ימות השנה הכל טרודים בפרנסתם, ורק ביו"ט נמצאים הכהנים במצב רוח של שמחה, ושפיר איכא בלבם רגשי אהבה כלפי האחרים.

10

ישא ה' פניו אליך (ו', ט).

ושבעה וזכרת ואלים יושב הוא וזניו וזני בימו ואין לפנייהם כדי שובע והן נושאין לי פנים ומזכרין ודקדקו על עצמן שיזכרו על כוית ועל כביעה, הרי מצוה מהתנחומא שהקב"ה אינו נושא פנים לבני ישראל בזה לחוד שמתמירין על עצמם לברך על כוית או כביעה כ"א צירוף בזה שאדם אין לו כדי שובע ואע"פ כן הוא מברך להקב"ה, שזהו נשיאות פנים מישראל להקב"ה, ומדה כנגד מדה שבני ישראל נושאין פנים להקב"ה הקב"ה נושא פנים לישראל, וניאור הדבר דהנה רש"י כמז ישא ה' פניו אליך יכוש כעסו, והנה כשאין לאדם כדי שביעה צבית נדך כלל הוא מתרעם וכועס על הקב"ה, אבל כלל ישראל כובשים כעסו ונושא פנים להקב"ה שמזכרים לו אף בשעה שאין חייבין לברך, לכך מדה כנגד מדה הקב"ה כובש כעסו ונושא פנים לישראל, ומזכרין אותם.

בברכות כ' צ' דרש ר' עירא אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רנש"ע כתבת צמורתך אשר לא ישא פנים והלא אמה נושא פנים לישראל דכמיני ישא ה' פניו אליך, אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם צמורה ואכלת ושבעת וזכרת את ה' א' והס מדקדקים על עצמם עד כוית ועד כביעה, וזקול אליהו פרשת עקב הקשה למה השיב להם זאת החומרא הלא כמה וכמה חומרות יש עוד שהחמירו ישראל על עצמם כמו טפת דם כחרדל שהחמירו על עצמן צנות ישראל וכדומה. ונראה דהנה ז"ל התנחומא אמר הקב"ה כשם שהם נושאים לי פנים אף אני נושא להם פנים כילד כתבתי צמורתי ואכלת

(4)

ביום השני הקריב וגו' (ו' י"ח)

11

כ"כ
כ"ח

כפ' הנשיאים מפרש הרמב"ן ח"ל אבל רצה להזכירם בשמם ופרט קרבנותיהם ולהזכיר יומו של כל אחד לא שיוזכר ויכבד את הראשון זה קרבן נחשון בן עמינדב ויאמר וכן הקריבו הנשיאים איש איש יומו כי יהי זה קצור בכבוד האחרים ואחרי כן חזר וכללם להגיד שהיו שקולים לפניו יתברך.

ויעוד בזה טעם אחר במדרשים כי לכל אחד מהנשיאים עלה במחשבה להביא הנוכה למזבח ושתהי' בזה השיעור אבל נחשון חשב בשיעור הזה טעם אחר וזולתו כל אחד מהנשיאים חשב בו טעם בפני עצמו וכו' עיין שם שמאריך בזה.

שמעתי בשם הסבא מקלם מרן ר' שמחה זיסל זצ"ל טעם אחר למה התירו מאריכה אצל כל נשיא ונשיא כ"כ באריכות. כי התורה רצתה ללמדנו שאם רבים עושים מצוה אעפ"י שהם רבים לא מדברים בשמים מהכלל, אלא שמחים עם כל

אחד ואחד כאילו הוא יחיד בעולם, ולא נתמעטה אהבת ושמחת הקב"ה לכל אחד, משום שיש עוד הרבה שעשו את המצוה, לכן כמו עם הקרבן של נחשון שמח הקב"ה ופרט בפרוטרוט כל הדברים שעשה כן היתה השמחה גדולה אצל כל אחד ואחד. כי האדם מוגבל במדת אהבה שלו וכשיש לו בן אחד או כל מדת אהבה

שיש בו מסורה לבנו היחיד, אבל בשיש לו הרבה בנים מתחלקת אהבתו ולכל אחד מגיע רק מקצת אהבתו, אבל מדת אהבה של הקב"ה היא בלי גבול ובלי תכלית, ולכן לא נתמעטה אהבתו לכל אחד בשביל שיש עוד אנשים שעושים, ומדברים בשמים על כל אחד כאילו הי' יחיד בעולם.

מזה אפשר לרונ וללמוד על זמנינו שדם אחינו באירופה נשפך כמים, אל יעלה בדעת האדם לחשוב מחשבת פיגול, כי הקב"ה חז רק את הכלל וכל יחיד נמשך אחר הכלל, אלא כל אחד ואחד מישראל יש לו חשבונו ואם יש יחידים שלא צריכים לסבול הם ניצולים, כי כל אחד ואחד מישראל הוא אצל הקב"ה כבן יחיד

ודנין כל אחד ואחד לכו וכן הצער של הקב"ה על עם ישראל ג"כ הוא לא על הכלל, אלא על כל אחד ואחד מישראל הקב"ה מצטער ואומר קלני מראשי קלני מזרועי.

כס' אבן האזל למרן הגאון ר' איסר זלמן מלצר זצ"ל כותב בהקדמה ח"ל: "אני מוצא לנתחץ להודיע שכמה פעמים מצאתי מדברי בספרי האחרונים וביחוד בהספרי היקרים מרכבת המשנה ואור שמח כי לפני עיוני לא עיינתי בהם - ובכ"ז לא הוצאתי הדברים מספרי משני טעמים הא' מכיון שחדשתי בעצמי ויש לי זכות בזה למה אמנע ממני הטוב" עכ"ל ולדעתי יש לו סמך וראי' ע"ז מהנשיאים

אעפ"י שכלם התכוונו לראשון בכ"ז התורה הזכירה את כל אחד ואחד אעפ"י שלא נדש השני יותר מן הראשון, אלא כיון שכל אחד חידש הדבר מדעתו יש לו זכות בזה להכתב בתורה הקדושה.

12

אלה הם
ש"ח

בריות בראשית חרדו ממך

בהגלותך מלכנו על הר סיני

בתפילת מוסף של ראש השנה אנו אומרים: "ובריות בראשית חרדו ממך בהגלותך מלכנו על הר סיני ללמד לעמך תורה ומצות"
יש להבין - שאל הגאון רבי מאיר לייבוש מלבי"ם - מפני מה חרדו החיות בשעה שהקדוש ברוך הוא לימד את בני ישראל תורה ומצוות בהר סיני? אלא - השיב המלבי"ם - הדבר יובן היטב על פי דברי הגמרא במסכת עירובין (דף ק') שם מובאים דבריו של רבי יוחנן שאמר כי אילמלא לא ניתנה תורה היינו למדים צניעות מחתול, גזל מנמלה, עריות מיונה ודרך ארץ מתרנגול.
אם כן - סיים המלבי"ם - בשעה שהקדוש ברוך הוא לימד את מצוות התורה לבני ישראל חרדו החיות ונבהלו שמא מעתה הן מיותרות בעולם ואין להם כל תפקיד, שהרי כבר לא לומדים מהן מידות טובות והנהגות ייטרות כיון שניתנה תורה!

אמרנו חז"ל (שבת פ"ג) יומא קמא לא אמר
להו ולא מידי משום סולשא דאורחא.
ובקשו המפרשים הלא היו לבני ישראל ענני
הכבוד, ואיחא במדרש (במ"ד א, ג) וסב אלהים
את העם דרך המדבר (שמו"ג יג, יח), מהו וסב,
שהרבי'ם כדרכי המלכים רבוצין על מטותיהן.
ואם כן מה היה חולשא דאורחא, שבגללה לא
נאמר להם הדיבור של הכנה באותו היום.

ומבואר בספ"ק (ע"י שם משמאל לר"ח סיון)
שהכונה היא לאלו שפולטן הענן ולא היו יכולין
להיות בתוך הענן, ולהם היה חולשא דאורחא.

ויש בזה לימוד גדול, כי הלא כל העולם כולו
היה ממתין על יום הששי, שחנאי המנה
הקב"ה עם הברואים, ואילו נאמר להם ציוס
ראש חודש הדיבורים והקב"ה לא היה ממתין
עד למחר היה מתן סורה יום קודם, ואם כן
האין שייך לומר שבשביל אחרים מבני ישראל
ידעה מתן סורה לעוד יום. ומאיה אנשים
מדברים כאן, הלא מאלו שפולטן הענן מפני
שעברו עבירות חמורות ולא היו ממתין אפי'
שכינתא (ע"י הנחמא כי תנ"ח י), ומכל מקום
נשכיל אלו החלשים שהיה להם חולשא דאורחא
המתינו זה אחד.

ובזה אנו רואים שכל נפש מישראל מעבדה
מתן תורה, כל אחד יש לו חלקו
בתורה, כל אחד הוא אוח בתורה, ואי אפשר
לחמר אפילו על נשמה א' שלא תהיה מוכנה
למתן תורה. ויש בזה לימוד גדול, עד כמה
שזוכה העבודה הזאת של סיוע לאלו שפולטן
הענן. היום ערב ר"ח סיון הוא נגד המעלה
המ"ד של מ"ח דברים שבהם נקנים התורה,
והוא ללמוד על מנת ללמד, ואיחא בספ"ק
נחם ה' לבני דכתיב (איוב ה, ז) כי אדם לעמל
יולד, לעמל ראשי חיבות ללמוד על מנת ללמד.
והרבה פעמים מרגישים בעבודה הזאת עמל
גדול, אין רואים הצלחה ואין מרגישים סיפוק,
והוא עמל גדול כאשר עובדים ומרגישים אני
אמרתי לריק יגעתי. אך האמת אינו כן, כי
עוסק בעמל שבשכילו נצרה העולם, ללמד
לאחרים, לאלו שיש להם חולשא דאורחא,
שממתן תורה רואים החשיבות בזה העבודה.
אם האדם חושב שהעסק עם אחרים מפריע
זמנו בתורה, הרי רואים ממשנה זו שאדרבה
זאת א' מהדברים המביא לדי קנין תורה,
אלנד הטעם הפשוט כי מספיקין בידו ללמוד
ללמד, משמים מקיימים לו שאין החלק של
מד מפריע לחלק הללמוד של האדם, רק

אדרבה מקבל סיעתא דשמיא ללמוד ביתר
שאה. ויתר על כן ע"י ללמוד על מנת ללמד,
הרי מראה בזה חשיבותה של התורה והאצטו
לסורה שרובה ללמדה לאחרים, כי זה סימן של
אוהב הסורה שרובה שאחרים ג"כ ירגישו
הטעם והמחיקות של התורה, ולכן באהבה זו
לתורה זוכה לקנות את התורה.

ויש בזה ג"כ חזוק לכל אחד ואחד, שאין לך
אדם שאין לו זמנים שמרגיש בעצמו
חולשא, שמרגיש בעצמו זמנים של ירידה, ישנו
פעמים שבה זמן אשר היצר הרע מכשילו ח"ו,
ומרגיש שהוא מאותן שיש להם חולשא
דאורחא, והיזה"ר משתדל להציא בו רפיון
ויאוש. ומיום זה של ר"ח סיון נריך לקבל רוח
של המחשבות, כי נריך האדם ללמוד עד היכן
הם רחמי השי"ת, שהמתין למתן תורה עבור
אלו החלשים שהכשילים הי"ה, וכן לכל אדם בכל
מנצ שהוא יש לו את היכולת והקיימת דשמיא
לקבל התורה מחדש. והזמן עכשיו הוא גרמא
לחלשים להיות ממקבלי התורה, כי הלא צרי"ח
סיון המתינו על אלו החלשים, ומתן להם הכח
לחזור בתוך הכלל כולו.

13
באין וה' א"ת

14
א"ת א"ת

ב י"ד בונה ירושלים וכו' ונוסח אשכנזי ולירושלים עירך
ובו. שאלני מה"ר שצמי סגי נהור נר"ו בן למנהג אשכנז
ש' שאומרים בצרכת צונה ירושלים וצנה אותה בקרוב צמינו בנין עולם
השמים וכסא דוד מהרה צמוכה תכין צרוך אתה יי צונה ירושלים דלא הוה
כדקיימא לן כשמואל צפרק ערבי
פסחים (קד.) דלריך מעין חתימה
סמוך לחתימה ונוסח ספרדי שכתוב
צו וכסא דוד וכו' קודם וצנה אותה
נראה יותר מתוקן. והשצמי דאם
אינה מעין חתימה א"כ אינה נמי
מעין פתיחה ולא טעו בה בני צי רצ
כל שכן רבותינו ז"ל גדולי ארץ
אשכנז אכל האמת יורה דרכו שבקשת
וכסא דוד מהרה צמוכה תכין הוא
מעין ברכה זו שמבקשים שיצנה
ירושלים בקרוב כדי שכסא דוד
צמחה בתוך ירושלים תכין כלומר
שאין שאלתינו כי אם לצורך צנוה כי
אין כסא יי שלם אלא כשכסא דוד
על מכוננו צירושלים ועוד דבשאלתינו
וכסא דוד מהרה צמוכה תכין הרי
צקשתינו ג"כ על ירושלים שיכונן
צמוכה כסא דוד והוה מעין חתימה
זה גם כן טעם הפתיחה ולירושלים
עירך צרחמים תשוב לא לצורך עצמינו
אלא כדי להעלות השכינה צמוכה מן
הגלות והוה שאומרים ותשכון צמוכה
כאשר צצרת ואח"כ וצנה אותה בקרוב
וכו' כדי שכסא דוד מהרה צמוכה
תכין:

ויש להוסיף עוד, כי אלו שהיה להם חולשא
דאורחא צדור דעה של מתן תורה, הם
שהיו אחרונים לכל המחנה ישראל, והם כנגד
דור עקבתא דמשיחא שהם האחרונים בכל
הדורות. והקב"ה המתין עבורם למתן תורה,
הפירוש שהוא המתין עבורנו למתן תורה,
שהיה ציכולתנו להיות שייכים ליום מתן
תורתנו, ושגם אנו נהיה עומדים אצל מעמד
הר סיני צצוא חג השבועות.

15